



УНИВЕРСИТЕТ ЗА НАЦИОНАЛНО И СВЕТОВНО СТОПАНСТВО

СТ А Н О В И Щ Е

От: проф. д.н. **Марин Александров Паунов**
Професор, УНСС, професионално направление 3.8. Икономика

Относно: дисертационен труд за присъждане на научна степен „доктор на науките“ по професионално направление 3.8 „Икономика“, научна специалност Икономика и управление/интелектуална собственост по отрасли в УНСС.

Автор на дисертационния труд: Мария Ананиева Маркова
Професор, д-р
УНСС

Тема на дисертационния труд: Икономически измерения на интелектуалната собственост - подход, характеристики и управленски модели

Основание за представяне на становището: участие в състава на научното жури по защита на дисертационния труд съгласно Заповед №509/26.02.2024 на Ректора на УНСС.

1. Информация за дисертанта

Дисертантът е представил за обсъждане дисертационния си труд в *катедра „Интелектуална собственост“* на УНСС съгласно чл.39 от ППЗРАСРБ. Разкриването на процедурата по защита на дисертационния труд е извършено на основание: *решение на КС от 12.02.2024 г. и решение на ФС на Бизнес факултет от 21.02.2024 г.*

Кандидатът има респектираща академична кариера в УНСС, израствайки от асистент (1997) през доцент (2006) до професор (2018). Освен магистратурата от УНСС и успешно защитения докторат, проф. Маркова защитава и магистърска теза по право в ЮЗУ. Била е научен секретар и в.и.д. Ръководител на катедра, в.и.д. Директор на Института по интелектуална собственост и зам.декан на Бизнес факултета, както и член и председател на редица съвети, комисии и т.н. в рамките на Университета и факултета,

в който работи. Водила е и води 10 курса пред студенти от бакалавърска степен и 6 курса в магистърска степен. Участва в множество международни и национални проекти, а има и впечатляващ експертно-практически опит в редица институции, включително в Европейското ведомство по интелектуална собственост и Световната организация за интелектуална собственост.

Кандидатът представя в рамките на настоящата процедура и 11 по-значими монографични труда, повече от 60 статии и студии и над 80 доклада на международни и национални научни конференции. 16 от тези статии са в индексирани и реферирани издания.

Приложената Справка за изпълнение на минималните национални изисквания по чл. 2б, ал. 2 и 3 от ЗРАСРБ за придобиване на научната степен "доктор на науките" показва, че кандидатът е надхвърлил значително (почти тройно) минимално изискуемия брой от 350 т.

Към това представяне на кандидата може да се добави и обстоятелството, че той е утвърден и познат в специализираните научни среди изследовател, автор, консултант и експерт и се радва на уважението на колегите си.

2. Кратка характеристика на представения дисертационен труд

Представеният за рецензиране дисертационен труд поставя на вниманието една адекватна на равнището и опита на автора рамка на дискурса относно интелектуалната собственост както като икономически и правен феномен (по-скоро икономически, но в случая това не може да не бъде мислено в комплект с институционалните аспекти), така и като ресурс за научното търсене и политиките, стратегиите и практиките на бизнеса и управлението на макро и микро-ниво. Трудът е реализиран в структура, съдържаща увод, три глави, заключение, приноси на изследването, публикации по темата на дисертацията, информационни източници, приложения.

Въведението дефинира коректно рамките на изследователската работа, след което в глава първа, авторката формулира феноменологията на интелектуалната собственост като система от обекти, концентрирайки се върху може би най-значимата верига, в която интелектуалната собственост е медиатор между резултатите от научните изследвания и иновациите. В този план изглежда логично и естествено обектите на интелектуалната собственост да се видят и като бизнес ресурс, което всъщност е направено по-нататък в същата първа глава. Втората част на дисертационния труд анализира иновационната дейност като етапи, фактори на средата и резултати; ролята на интелектуалната собственост в иновационната активност. Авторът разработва и отраслова класификация от позициите на тяхната „иновационноемкост“ и позиция спрямо интелектуалната собственост. Дисертантът систематизира и инструментариума, с помощта на който по линия на няколко модела биха могли да се очертаят икономическите измерения на закрилата на интелектуалната собственост. В тази част на труда е аргументирано и авторското разбиране относно стратегия за интелектуална собственост на национално равнище, стратегии за иновационно развитие и стратегия за икономика, базирана на знанието.

Трета глава пренася фокуса на микрониво, представяйки стратегически варианти за собствено иновационно развитие на фирмата, стратегии на легално използване, стратегии на заемстване и лицензионни стратегии, стратегическа диференциация чрез

интелектуална собственост. Използвайки резултатите от редица проучвания, собствени автори изследвания, научноизследователска и практическа експертиза в патентнопредставителската, съдебната и консултантската практика, авторката извежда модели за конкурентоспособност и постигане на защитими стратегически преимущества чрез права на интелектуална собственост.

Заслужава да се отбележи, че дисертационният труд е с актуална проблематика, целта, задачите и хипотезите са формулирани коректно, като в същото време авторът демонстрира задълбочено познаване на материята и забележителна ерудиция, която дава възможност за формиране на една подчертано оригинална авторова позиция по разглежданата проблематика и реализирането на редица съществени научни и научно-приложни приноси.

3. Оценка на получените научни и научно-приложни резултати

Основните задачи, които дисертационният труд си поставя и решава, са ядрото на резултатите, постигнати с изследването. Тук бих поставил на челни позиции изграждането на класификации, аргументирането на интелектуалната собственост като своеобразен посредник между научните изследвания и стратегическия успех на национално и фирмено ниво. С преобладаващо научно приложен характер са интересните и важни по мое мнение изследвания на интелектуалната собственост на БАН и висшите училища в страната и на някои направления на „високите технологии“.

Дисертантът използва както класически методологични подходи, така и оригинални авторски методики, което е особено важно за такъв тип дисертация. Ограниченията да не се навлиза в някои аспекти на дигитализацията и глобализацията са оправдани и защитени, а задачите и основната цел на дисертационния труд могат да се считат за решени и постигнати.

4. Оценка на научните и научно-приложни приноси

Най-значимите приноси на рецензирания труд могат да бъдат диференцирани като теоретични и научно-приложни. Сред по-скоро теоретичните бих открил няколко автори класификации (напр. на индустриите и на иновациите), комплексната авторова методика за оценка на икономическата ефективност на интелектуалната собственост и особено т.нар. IP profile и IP score), доказването на иновационната стратегия и стратегията по интелектуалната собственост като фактор за благоприятно стратегическо позициониране и конкурентоспособност.

С по-скоро научно-практически и приложно естество бих открил като приноси най-важните според мен модели за управление на интелектуалната собственост на фирмено и национално равнище като инструмент за постигане на значимо и защитимо конкурентно преимущество.

5. Оценка на публикациите по дисертацията

Във връзка с рецензирания тук труд авторката представя общо 8 статии и 8 доклада, публикувани през последните 5 години след присъждането ѝ на научното звание професор. 4 от статиите са в реферирани международни бази от данни (Scopus, Web of Science) и две от тях имат връзка с дигитализацията (което по мое мнение поставя

донякъде въпроса за ненужността на едно от ограниченията в дисертацията). 5 от докладите са на национални и международни конференции, проведени в страната и 3 са в чужбина. В най-общ план всички публикации на автора разглеждат един или няколко аспекта на дисертационния труд и на практика илюстрират развитието на един плодотворен интердисциплинарен изследователски процес.

6. Оценка на автореферата

Авторефератът представя коректно и пълно съдържанието на дисертационния труд.

7. Критични бележки, препоръки и въпроси

Критичните ми бележки и препоръки са по-скоро от формален характер. Според мен, окончателният вариант на текста и на дисертацията, и автореферата се нуждае от една последна техническа и на места стилова редакция, в т.ч. многобройните номерации (някои от които могат да се заменят с тирета), които в този си вид могат да внесат известно объркване. Това би помогнало структурата и логиката на изложението в трите глави на дисертационния труд да бъдат по-ясни. Струва ми се, че някои абривиации могат да се разгърнат в текста, а в същото време да се въведат други (например за понятието Интелектуална собственост). Тези забележки по никакъв начин на омаловажават равнището и постиженията на дисертационния труд.

8. Заключение

Всичко изложено в настоящето становище ми дава основание да считам, че проф. д-р Мария Маркова отговаря на условията и изискванията на ЗРАСРБ и на Правилниците на неговото прилагане на МОН и на УНСС за съдържанието на дисертационния труд и за научните и научно-приложните приноси, което дава основание на проф. Маркова да претендира за научната степен „доктор на науките”. Налице са всички обективни условия, за да направя положителното си заключение за нейния избор и затова убедено гласувам за присъждане на научната степен „доктор на науките” на проф. д-р Мария Ананиева Маркова по професионално направление 3.8 „Икономика“, научна специалност „Икономика и управление/интелектуална собственост по отрасли“.

Дата / място

8.04.2024

София

Подпис:

SCIENTIFIC STANDPOINT

From: prof. D. Sc. Marin Alexandrov Paunov
Professor, UNWE, professional field 3.8. Economics

Subject: dissertation for awarding the scientific degree "Doctor of Sciences" in professional field 3.8 "Economics", scientific specialty Economics and Management / Intellectual Property by Sectors at the UNWE.

Author of the dissertation: Maria Ananieva Markova Professor, Dr. UNWE

Dissertation topic: ECONOMIC DIMENSIONS OF INTELLECTUAL PROPERTY - APPROACH, CHARACTERISTICS AND MANAGEMENT MODELS

Reason for presenting the opinion: participation in the composition of the scientific jury for the defense of the dissertation according to Order N 509/26.02.2024 of the Rector of UNWE.

1. Information about the dissertation author

The dissertation author presented the dissertation work for discussion at the "Intellectual Property" Department of the UNWE in accordance with Article 39 of the PPZRASRB. The disclosure of the procedure for the defense of the dissertation work was carried out on the basis of: decisions of the DC from 12.02.2024 and decision of the FS of the Faculty of Business from 21.02.2024.

The candidate has a distinguished academic career at UNWE, rising from assistant (1997) to associate professor (2006) to professor (2018). In addition to the master's degree from UNWE and the successfully defended doctorate, Prof. Markova is also defending a master's thesis in law at SWU. She was scientific secretary and acting director. Head of department, Acting Director of the Institute of Intellectual Property and Deputy Dean of the Faculty of Business, as well as member and chairman of a number of councils, commissions, etc. within the University and the faculty where he works. She has taught and teaches 10 Bachelor courses and 6 master's courses. She participates in numerous international and national projects, and has impressive expert-practical experience in a number of institutions, including the European Intellectual Property Office and the World Intellectual Property Organization. Within the framework of the current procedure, the candidate presents 11 more significant monographic works, more than 60 articles and studies and more than 80 reports at international and national scientific conferences. 16 of these articles are in indexed and refereed editions.

The attached Reference for the implementation of the minimum national requirements under Art. 2b, para. 2 and 3 of the ZRASRB for the acquisition of the scientific degree "Doctor of

Sciences" shows that the candidate has significantly exceeded (almost three times) the minimum required number of 350 points.

To this presentation of the candidate can be added the fact that he is an established and well-known researcher, author, consultant and expert in specialized scientific circles and enjoys the respect of his colleagues.

2. Brief description of the presented dissertation work

The dissertation work presented for review draws attention to an adequate framework for the discourse on intellectual property as an economic and legal phenomenon (rather economic, but in this case it cannot be thought of together with the institutional aspects) that is adequate to the level and experience of the author. , as well as a resource for scholarly research and macro- and micro-level business and management policies, strategies and practices. The work is implemented in a structure containing an introduction, three chapters, a conclusion, research contributions, publications on the topic of the dissertation, information sources, appendices. The introduction correctly defines the framework of the research work, then in chapter one, the author formulates the phenomenology of intellectual property as a system of objects, focusing on perhaps the most significant chain in which intellectual property is a mediator between research results and innovation. In this plan, it seems logical and natural to see intellectual property objects as a business resource as well, which is actually done later in the same first chapter. The second part of the dissertation analyzes the innovation activity as stages, environmental factors and results; the role of intellectual property in innovation activity. The author also develops an industry classification from the positions of their "innovation capacity" and position in relation to intellectual property. The dissertation also systematizes the toolkit, with the help of which the economic dimensions of the protection of intellectual property could be outlined along the lines of several models. In this part of the work, the author's understanding regarding intellectual property strategy at the national level, innovation development strategies and knowledge-based economy strategy is also argued. The third chapter moves the focus to the micro level, presenting strategic options for the firm's own innovative development, legal use strategies, borrowing and licensing strategies, strategic differentiation through intellectual property. Using the results of a number of studies, the author's own research, scientific research and practical expertise in patent representative, judicial and consulting practice, the author derives models for competitiveness and achieving defensible strategic advantages through intellectual property rights.

It is worth noting that the dissertation is on a topical issue, the goal, tasks and hypotheses are formulated correctly, while at the same time the author demonstrates a thorough knowledge of the subject and remarkable erudition, which enables the formation of a markedly original author's position on the issue under consideration and the realization of a number of significant scientific and scientific-applied contributions.

3. Evaluation of the obtained scientific and scientific-applied results

The main tasks that the dissertation sets and solves are the core of the results achieved with the research. Here I would prioritize the construction of classifications, the argumentation of

intellectual property as a kind of intermediary between scientific research and strategic success at the national and company level. The interesting and, in my opinion, intellectual property studies of the BAS and higher schools in the country and some areas of "high technology" are of a predominantly scientifically applied nature.

The dissertation author uses both classic methodological approaches and original author's methods, which is especially important for this type of dissertation. The restrictions not to enter into some aspects of digitization and globalization are justified and protected, and the tasks and the main objective of the dissertation work can be considered solved and achieved.

4. Evaluation of scientific and scientific-applied contributions

The most significant contributions of the peer-reviewed work can be differentiated as theoretical and scientific-applied. Among the rather theoretical ones, I would highlight several author classifications (of industries and innovations), the complex author methodology for evaluating the economic efficiency of intellectual property and especially the so-called IP profile and IP score), proving the innovation strategy and the intellectual property strategy as a factor for favorable strategic positioning and competitiveness.

With a rather scientific-practical and applied nature, I would single out as contributions the most important, in my opinion, models for managing the intellectual property of a company and national level as a tool for achieving a significant and defensible competitive advantage.

5. Evaluation of dissertation publications

In connection with the work reviewed here, the author presents a total of 8 articles and 8 reports published in the last 5 years after she was awarded the scientific title of professor. 4 of the articles are in refereed international databases (Scopus, Web of Science) and two of them are related to digitalization (which, in my opinion, somewhat raises the question of the unnecessaryness of one of the limitations in the dissertation). 5 of the reports are at national and international conferences held in the country and 3 are abroad. Broadly speaking, all of the author's publications address one or more aspects of the dissertation and, in practice, illustrate the development of a fruitful interdisciplinary research process.

6. Evaluation of the abstract

The abstract presents correctly and completely the content of the dissertation work.

7. Criticisms, recommendations and questions

My critical remarks and recommendations are more of a formal nature. In my opinion, the final version of the text of both the dissertation and the abstract needs one last technical and sometimes stylistic revision, including the numerous numberings (some of which can be replaced by dashes), which in this form can introduce some confusion. This would help to make the structure and logic of the exposition in the three chapters of the dissertation clearer. It seems to me that some abbreviations can be expanded in the text, and at the same time others can be introduced (for example, for the concept of Intellectual Property). These remarks in no way detract from the level and achievements of the dissertation work.

8. Conclusion

Everything set out in this statement gives me reason to consider that Prof. Dr. Maria Markova meets the conditions and requirements of the ZRASRB and the Rules of its implementation at the Ministry of Education and Science and the National Academy of Sciences for the content of the dissertation and for the scientific and scientific-applied contributions, which gives grounds for Prof. Markova to claim the scientific degree "Doctor of Sciences". All the objective conditions are present for me to make a positive conclusion about her choice, and therefore I am convinced to vote for awarding the scientific degree "Doctor of Sciences" to Prof. Dr. Maria Ananieva Markova in professional field 3.8 "Economics", scientific specialty „Economics and management/intellectual property by industry“.

Date / place Signature:

04/08/2024

Sofia